

Asia: VN/33103/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi vesitalouden tietovarannosta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

MTK kiittää mahdollisuudesta kommentoida luonnosta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi vesitalouden tietovarannosta ja siihen liittyviksi laeiksi.

Kokonaisuutena MTK kannattaa ehdotettua uudistusta ja sitä, että tietojen käsittelyä sekä vastuita selkeytetään ja tarkistetaan GDPR:n vaatimusten mukaiseksi.

MTK haluaa kuitenkin kiinnittää huomiota muutamaan seikkaan.

GDPR:n 5 artiklassa säädetään henkilötietojen käsittelyä koskevista periaatteista, joista yksi on henkilötietojen täsmällisyys ja mahdollisuus päivitykselle. Artiklan mukaan rekisterinpitäjän on toteutettava kaikki mahdolliset kohtuulliset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että käsittelyn tarkoituksiin nähden epätarkat ja virheelliset henkilötiedot poistetaan tai oikaistaan viipymättä. Nyt esitetyssä luonnoksessa jää epäselväksi kuka on se taho, joka vastaa tietovarantojen oikeellisuudesta. Tietojen oikaisemisen mahdollisuudesta on mainittu esityksessä, mutta MTK pitää tärkeänä, että esityksessä todetaan millä taholla on vastuu tietojen oikeellisuudesta.

Toisekseen MTK haluaa kiinnittää huomiota rekisterinpitäjien velvollisuuteen toimia hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti. MTK tietoon on tullut tapaus, jossa toimittaja on pyytänyt viranomaiselta tietoja koskien yhden nimenomaisen kiinteistön ympäristölupia. Viranomainen oli vastannut tietopyyntöön, mutta ei ollut kertonut maanomistajalle tietojensa luovuttamisesta ja kun maanomistaja oli kysynyt asiasta viranomaiselta, hänellä oli ollut vaikeuksia saada selkeää vastausta siitä, mitä tietoja toimittajalle oli annettu. Nykyisellään kotimainen tai EU-tason säätely ei velvoita viranomaista kertomaan tietopyynnöistä niille henkilöille, joiden tietoja ollaan antamassa. Olisi

kuitenkin hyvän hallinnon toiminnallisuuden ja rekistereissä olevien henkilötietojen omistajien kannalta tärkeää, että nämä tietopyynnöt yksittäisiä ihmisistä koskevista tiedoista kerrotaisiin myös niille, joiden henkilötiedoista on kyse.

2 § Vesitalouden tietovarannon käyttötarkoitus

Ehdotettu sääntely, jossa vesitalouden tietovarannon tietojen käyttötarkoitus jätetään osin avoimeksi ja jossa viitataan myös muihin kuin nimenomaisesti lueteltuihin lakien mukaisiin menettelyihin, on rekisteröidyn näkökulmasta ongelmallinen. Sääntelyn avoimuus heikentää henkilötietojen käsittelyn ennakoitavuutta ja läpinäkyvyyttä, mikä on keskeinen vaatimus tietosuojalainsäädännössä. Maanomistajien ja muiden rekisteröityjen on käytännössä vaikea arvioida, missä kaikissa tilanteissa ja mihin tarkoituksiin heidän tietojaan voidaan käyttää tai luovuttaa.

Vaikka tietojen käyttö sidotaan yleisluonteisesti lakisääteisiin tehtäviin, esitetty muotoilu jättää huomattavan tulkintavaran viranomaisille ja mahdollistaa tietojen käytön laajenemisen ajan myötä uusiin käyttötarkoituksiin ilman lainsäädäntömuutosta. Tämä lisää niin sanottua käyttötarkoituksen laajentumisen riskiä, joka on omiaan heikentämään rekisteröidyn oikeuksien toteutumista.

MTK katsoo, että käyttötarkoituksen määrittelyä tulisi täsmentää siten, että keskeiset tietojen käyttötavat ja keskeiset menettelytyypit kuvataan lain tasolla nykyistä tarkkarajaisemmin. Näin voitaisiin parantaa sääntelyn ennakoitavuutta ja vahvistaa luottamusta siihen, että maanomistajia koskevia tai heihin liitettävissä olevia tietoja käytetään vain selkeästi määriteltyihin ja perusteltuihin tarkoituksiin. Lisäksi jatkovalmistelussa tulisi varmistaa, että tietojen jatkokäyttöä koskevat rajaukset ja valvontamekanismit ovat riittäviä turvaamaan rekisteröityjen oikeudet käytännössä.

Hunnakko Jenni
Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry